ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

1 март 2011 година *

По дело C-457/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Tribunal de première instance de Liège (Белгия) с акт от 29 октомври 2009 г., постъпил в Съда на 23 ноември 2009 г., в рамките на производство по дело

Claude Chartry

срещу

État belge,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: г-н J.-J. Kasel, председател на състав, г-н M. Ilešič и г-жа M. Berger (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,
секретар: г-н A. Calot Escobar,

* Език на производството: френски.

след изслушване на генералния адвокат

постанови настоящото

Определение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 6 ЕС в редакцията му преди Договора от Лисабон, както и на член 234 ЕО.

2 Запитването е отправено в рамките на данъчен спор между г-н Chartry и État belge [белгийската държава].

Правна уредба

3 Член 26 от Специалния закон от 6 януари 1989 г. за Арбитражния съд *(Moniteur belge* от 7 януари 1989 г.), изменен по-конкретно със Специалния закон от 12 юли 2009 г. (*Moniteur belge* от 31 юли 2009 г.), гласи следното:

„§1. Арбитражният съд се произнася с преюдициално решение по въпросите, свързани със:

[…]

3° нарушението на закон, декрет или правило, посочено в член 134 от Конституцията, в разпоредбите на дял II „Белгийците и техните права“ и в членове 170, 172 и 191 от Конституцията,

[…]

§ 2. Когато такъв въпрос е повдигнат пред юрисдикция, тя трябва да поиска от Арбитражния съд да се произнесе по него.

Юрисдикцията обаче няма такова задължение:

[…]

2° когато Арбитражният съд вече се е произнасял по въпрос или иск с идентичен предмет.

[…]

§ 4. Когато пред юрисдикция се твърди, че закон, декрет или правило, посочено в член 134 от Конституцията, нарушава основно право, гарантирано изцяло или частично по аналогичен начин от разпоредба на дял II от Конституцията, както и от разпоредба на европейското или международното право, тази юрисдикция е длъжна да отправи преюдициално запитване относно съвместимостта на разпоредбата с дял II от Конституцията първо до Арбитражния съд.

Чрез дерогация от първа алинея задължението да отправи преюдициално запитване до Арбитражния съд не се прилага:

1° В случаите, посочени в параграфи 2 и 3;

[…]“

4 Член 28 от Специалния закон от 6 януари 1989 г. за Арбитражния съд предвижда:

„Отправилата преюдициалното запитване юрисдикция, както и всяка друга юрисдикция, която трябва да се произнесе по същото дело, са длъжни при разрешаването на спора, по повод на който са зададени посочените в член 26 въпроси, да се съобразят с постановеното от Арбитражния съд решение“.

Обстоятелства в основата на спора и преюдициалният въпрос

5 Г-н Chartry живее в Белгия и работи като консултант във връзка със събирането на информация за установено в Белгия дружество, което представлява интересите на застрахованите лица пред застрахователите.

6 В резултат на проверка данъчната администрация извършва корекция на декларираните от г-н Chartry печалби за данъчните 1994 г., 1995 г. и 1996 г. и преизчислява размера на преките данъци, дължими за тези години от г-н Chartry. Допълнителният данък за данъчната 1994 г. е трябвало да бъде платен до 18 февруари 1997 г., този за данъчната 1995 г. — до 18 септември 1997 г., а допълнителният данък за данъчната 1996 г. — до 25 август 1997 г.

7 На 11 февруари и 9 октомври 1997 г. г-н Chartry обжалва по административен ред решенията за определяне на допълнителните данъци.

8 На 30 ноември и 7 декември 2001 г. на г-н Chartry са връчени разпореждания, които прекъсват давността.

9 Жалбите, подадени по административен ред от г-н Chartry, са отхвърлени в голямата си част с решение на данъчната администрация от 17 октомври 2007 г.

10 На 17 януари 2008 г. г-н Chartry сезира Tribunal de première instance de Liège [Първоинстанционен съд, Лиеж]. Г-н Chartry поддържа, че съгласно белгийската данъчна уредба преките данъци се погасяват с изтичането на пет години от определената за плащането им дата и че в петте години, последвали датата, определена за плащане на поисканите от него допълнителни данъци, не е било извършено прекъсващо давността действие по смисъла на член 2244 от белгийския Граждански кодекс. Що се отнася до двете разпореждания, връчени му през 2001 г., той се позовава на практиката на Cour de cassation belge [белгийски Касационен съд], според която разпореждане, връчено във връзка с оспорено данъчно задължение, не прекъсва давността по смисъла на член 2244 от посочения Граждански кодекс.

11 В отговор État belge твърди, че съгласно член 49 от Програмния закон от 9 юли 2004 г. (*Moniteur belge* от 15 юли 2004 г.), дори данъчното задължение да е оспорено, разпореждането трябва да се разглежда като действие, което прекъсва давността по смисъла на член 2244 от белгийския Граждански кодекс.

12 Запитващата юрисдикция посочва, че в решения от 7 декември 2005 г. и от 1 февруари 2006 г. Арбитражният съд е постановил, че член 49 от Програмния закон от 9 юли 2004 г. има обратно действие, засягащо съдебните гаранции, на които имат право гражданите, но че той е обоснован от извънредни обстоятелства и е продиктуван от императивни съображения от общ интерес.

13 Запитващата юрисдикция счита, че предвид неговото обратно действие член 49 от Програмния закон от 9 юли 2004 г представлява намеса на законодателя във висящо съдебно производство, която в конкретното положение на г-н Chartry не е обоснована от справедливо равновесие между изискванията на общия интерес и защитата на основните права на заинтересованото лице.

14 Запитващата юрисдикция обаче счита, че член 26 от Специалния закон за Арбитражния съд от 6 януари 1989 г. не ѝ позволява да изведе последиците от тази констатация, тъй като по принцип той задължава юрисдикцията, пред която се твърди, че дадено правило нарушава основно право, гарантирано както от разпоредба на белгийската Конституция, така и на европейското или международното право, да зададе преюдициалния въпрос за конституционосъобразността на разглежданото правило първо на Арбитражния съд. Без съмнение, в приложение на параграф 4, втора алинея, точка 1) и параграф 2, втора алинея, точка 2) от посочения член, в конкретния случай тя нямала такова задължение, тъй като Арбитражният съд вече на два пъти е потвърждавал съответствието на член 49 от Програмния закон от 9 юли 2004 г. с белгийската Конституция. Тези решения на Арбитражния съд обаче ѝ пречели да упражни конкретен контрол в дадения случай само предвид обстоятелствата, с които е сезирана.

15 При тези обстоятелства Tribunal de première instance de Liège решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Допускат ли член 6 от [ЕС], както и член 234 от [ЕО] национален закон като Закона от 12 юли 2009 г. за изменение на член 26 от Специалния закон от 6 яну-

ари 1989 г. за Арбитражния съд да налага задължение за предварително искане до Конституционния съд от националния съд, който установява, че данъкоплатец е лишен от ефективната съдебна защита, гарантирана от член 6 на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи [подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., наричана по-нататък „ЕКПЧ"], инкорпориран в общностното право по силата на друг национален закон, а именно член 49 от Програмния закон от 9 юли 2004 г., без последният съд да може да осигури незабавно пряката приложимост на общностното право към отнесения до него правен спор и освен това да упражни контрол за съответствие с Конвенцията, след като Конституционният съд е признал съвместимостта на националния закон с гарантираните в дял II от Конституцията основни права?".

Относно компетентността на Съда

16 Представилите писмени становища белгийско и френско правителство, както и Европейската комисия, са на мнение, че Съдът не е компетентен да отговори на поставения въпрос.

17 За да се провери компетентността на Съда, следва да се разгледа предметът на поставения въпрос.

18 Със своя въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 234 ЕО допуска законодателство на държава членка, което, от една страна, изисква от юрисдикциите на тази държава членка да сезират предварително националната юрисдикция, на която е възложен контролът за конституционосъобразност на законите, с въпрос за съответствието на разпоредба от вътрешното право с гарантирано от Конституцията основно право, когато наред с това се разглежда противоречието на тази разпоредба с основно право, гарантирано изцяло или частично по аналогичен начин от правото на Съюза и което, от друга страна, обвързва юрисдикциите на посочената държава членка, що се отнася

до правната преценка на националната юрисдикция, на която е възложено да упражнява контрол за конституционосъобразност на законите.

19 В това отношение следва да се напомни, че според постоянната практика на Съда, за да се осигури предимството на правото на Съюза, функционирането на установената с член 234 ЕО система на сътрудничество между Съда и националните юрисдикции изисква националният съд да може да сезира Съда с всеки преюдициален въпрос, който счита за необходим, и във всеки момент от производството, който според него е подходящ (вж. Решение от 22 юни 2010 г. по дело Melki и Abdeli, C-188/10 и C-189/10, Сборник, стр. I-5667, точка 52).

20 По-конкретно Съдът е постановил, че член 234 ЕО не допуска правна уредба на държава членка, с която се въвежда инцидентно производство за контрол за конституционосъобразност на националните закони, когато приоритетът на това производство може да попречи — както преди изпращането на въпрос за конституционосъобразност до националната юрисдикция, която упражнява контрол за конституционосъобразност на законите, така и евентуално след решението на тази юрисдикция по въпроса — на всички останали национални юрисдикции да упражнят правото, съответно да изпълнят задължението си да сезират Съда с преюдициални въпроси (Решение по дело Melki и Abdeli, посочено по-горе, точка 57).

21 Следва обаче да се напомни и че когато е сезиран съгласно член 234 ЕО, Съдът е компетентен да се произнася относно тълкуването на Договора за ЕО, както и относно валидността и тълкуването на актовете на институциите на Европейския съюз. В това отношение компетентността на Съда се отнася до разглеждане единствено на разпоредбите на правото на Съюза (вж. по-специално Определение от 16 януари 2008 г. по дело Polier, C-361/07, точка 9, както и Определение от 12 ноември 2010 г. по дело Asparuhov Estov и др., C-339/10, Сборник, стр. I-11465, точка 11).

22 Според постоянната съдебна практика изискванията, произтичащи от защитата на основните права, обвързват държавите членки във всички случаи, когато прилагат правото на Съюза (вж. Определение по дело Asparuhov Estov и др., посочено по-горе, точка 13)

23 Също така член 51, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) гласи, че нейните разпоредби се отнасят за „държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза“.

24 Впрочем това ограничение не е променено с влизането в сила на 1 декември 2009 г. на Договора от Лисабон, откогато съгласно новия член 6, параграф 1 ЕС Хартата има същата юридическа сила като Договорите. В този член всъщност се изтъква, че разпоредбите на Хартата не разширяват по никакъв начин определените в Договорите области на компетентност на Съюза.

25 Въпреки обаче гарантираното от член 6, параграф 1 от ЕКПЧ право на ефективни правни средства за защита, на което се позовава запитващата юрисдикция и което представлява общ принцип на правото на Съюза (вж. по-специално Решение от 16 юли 2009 г. по дело Der Grüne Punkt Duales System Deutschland/Комисия, C-385/07 P, Сборник, стр. I-6155, точки 177 и 178), отново потвърдено в член 47 от Хартата, преюдициалното запитване не съдържа никакво конкретно обстоятелство, позволяващо да се счита, че предметът на спора в главното производство има връзка с правото на Съюза. В спора по главното производство между белгийски гражданин и État belge по повод данъчното облагане на дейност, упражнявана на територията на тази държава членка, липсва връзка с което и да е от положенията, предвидени в разпоредбите на Договора ЕО относно свободното движение на хора, услуги или капитали. Освен това посоченият спор не се отнася до изпълнението на национални мерки, с които съответната държава членка прилага правото на Съюза.

26 Следователно компетентността на Съда да се произнесе по настоящото преюдициално запитване не е установена.

27 При тези условия на основание член 92, параграф 1 от Процедурния правилник следва да се приеме, че Съдът явно няма компетентност да отговори на въпроса, поставен от Tribunal de première instance de Liège.

По съдебните разноски

28 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) определи:

Съдът на Европейския съюз явно няма компетентност да отговори на въпроса, поставен от Tribunal de première instance de Liège (Белгия).

Подписи